

Оксана ГОРБАЧИК,

orcid.org/0000-0001-6671-2025

кандидатка історичних наук,

доцентка кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) *oksa7803@gmail.com*

Олександр КОЗІЙ,

orcid.org/0000-0002-0494-3095

кандидат історичних наук,

доцент кафедри всесвітньої історії та спеціальних історичних дисциплін
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(Дрогобич, Львівська область, Україна) *olkozty@gmail.com*

СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ КОМІСІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ З ПИТАНЬ ПАЛЕСТИНИ (ЮНСКОП) (ТРАВЕНЬ–СЕРПЕНЬ 1947 РОКУ)

Мета дослідження – прослідкувати процес створення Спеціальної комісії Організації Об'єднаних Націй (ООН) з питань Палестини (ЮНСКОП) та проаналізувати результати її діяльності у період травня-серпня 1947 року. **Методологія дослідження** складає комплексний системний метод, що ґрунтується на принципі історизму. Системний підхід передбачає відображення динаміки найважливіших аспектів арабо-єврейського протистояння та конструкції миротворчих ініціатив щодо їх вирішення. Принцип історизму дозволяє простежити динаміку зміни позицій наддержав у регіоні Близького Сходу, виявити причини міжобщиного загострення стосунків та виокремити реальні можливості врегулювання близькосхідного конфлікту на перспективу.

Наукова новизна полягає у з'ясуванні та системному розборі підходів Організації Об'єднаних Націй щодо врегулювання близькосхідного конфлікту у перші повоєнні роки на основі дослідження цілого комплексу різних джерел, а також вона визначається тим, що у вітчизняній науковій літературі відсутні дослідження, які би комплексно аналізували процес створення та діяльності Спеціальної комісії Організації Об'єднаних Націй з питань Палестини (ЮНСКОП). **Висновки.** Створення Спеціальної комісії ООН з питань Палестини (ЮНСКОП) в умовах, які склалися на палестинських землях у перші повоєнні роки мало важливе значення, оскільки давало надію для місцевого арабського населення на позитивне вирішення існуючих проблем та найважливіше – на створення власної незалежної держави. Так само, місцева єврейська людина й особливо іммігрантське єврейське середовище сподівалося на допомогу міжнародної громадськості у справі здобуття власної державності. Та, незважаючи, на проведенні впродовж двох місяців ґрунтовні дослідження й оформлення їх результатів у відповідні рекомендації для ГА ООН – вирішення палестинського питання в цілому не відбулося. Натомість, проголошення створення держави Ізраїль 14 травня 1948 року принесло на багатотраждальні землі Палестини перманентне, почасти збройне, протистояння євреїв з арабами, до якого ситуативно неодноразово долучалися не лише сусідні країни, але й світові наддержави.

Ключові слова: Організація Об'єднаних Націй (ООН), Спеціальна комісія Організації Об'єднаних Націй з питань Палестини (ЮНСКОП), єврейська імміграція, Палестина, План поділу Палестини.

Oksana HORBACHYK,
 orcid.org/0000-0001-6671-2025
 PhD (History),

*Associate Professor at the Department of the World History and Special Historical Disciplines
 Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University
 (Drohobych, Lviv region, Ukraine) oksa7803@gmail.com)*

Olexandr KOZII,
 orcid.org/0000-0002-0494-3095
 Candidate of Historical Sciences,

*Assistant Professor at the Department of World History and Special Historical Disciplines
 Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University
 (Drohobych, Lviv region, Ukraine) olkoziy@gmail.com)*

CREATION AND ACTIVITIES OF THE UNITED NATIONS SPECIAL COMMITTEE ON PALESTINE (UNSCOP) (MAY-AUGUST 1947)

*The aim of the research is to follow the process of creation of the United Nations Special Committee on Palestine (UNSCOP) and to analyze the results of its activities in the period of May-August 1947. **The research methodology** is a complex system method based on the principle of historicism. The systematic approach involves reflecting the dynamics of the most important aspects of the Arab-Jewish confrontation and the design of peacemaking initiatives to resolve them. The principle of historicism makes it possible to trace the dynamics of changes in the positions of superpowers in the Middle East region, to identify the causes of intercommunal aggravation of relations, and to identify real possibilities for the settlement of the Middle East conflict in the future.*

***The scientific novelty** consists in clarifying and systematically analyzing the approaches of the United Nations Organization to the settlement of the Middle East conflict in the first post-war years based on the study of a whole complex of different sources, and it is also determined by the fact that there are no studies in the domestic scientific literature that would comprehensively analyze the process of creation and activity of the United Nations Special Committee on Palestine (UNSCOP). **Conclusions.** The creation of the UN Special Committee on Palestine (UNSCOP) in the conditions that developed in the Palestinian lands in the first post-war years was of great importance, as it gave hope to the local Arab population for a positive solution to existing problems and, most importantly, for the creation of their own independent state. In the same way, the local Jewish population and especially the immigrant Jewish environment hoped for the help of the international community in the matter of obtaining their own statehood. However, despite two months of in-depth research and the drafting of their results into appropriate recommendations for the UN General Assembly, the resolution of the Palestinian issue as a whole did not take place. Instead, the proclamation of the state of Israel on May 14, 1948 brought to the long-suffering lands of Palestine a permanent, partly armed, confrontation between Jews and Arabs, in which not only neighboring countries, but also the world's superpowers, have repeatedly joined the situation.*

***Key words:** United Nations (UN), United Nations Special Committee on Palestine (UNSCOP), Jewish immigration, Palestine, Partition Plan for Palestine.*

Постановка проблеми. Регіон Близького Сходу через своє геополітичне становище та багаті природні ресурси у низці країн займає досить важливе місце у міжнародній політиці. Численні конфлікти у регіоні впливають як на життя самого регіону, так і на міжнародну обстановку, оскільки створюють реальну загрозу миру. Ядром близькосхідних проблем впродовж другої половини ХХ – на початку ХХІ століття було і залишається арабо-єврейське протистояння. До вирішення палестинського питання було залучено країни-члени ООН. Генеральна Асамблея (ГА) ООН стала тим майданчиком на якому проводилися відповідні дискусії за участі не лише двох протидіючих сторін, але й брали активну участь інші держави, які були зацікавлені в якнайшвидшому вирішенні близькосхідного конфлікту. Відразу ж після створення ООН приступила до орга-

нізації належних структур у вигляді комісій, які спеціально і досконало займалися проблемними питаннями, що виникали в регіоні Близького Сходу, готували рекомендації для ГА й приймали відповідні рішення. Проте, почасти, ці рішення не знаходили одностайної підтримки й не задовольняли в цілому конфліктуючі сторони. Тому близькосхідна проблема й надалі залишається не вирішеною, а міжнародному співтовариству слід, у відповідності зі статутом ООН, шукати принципово нові шляхи мирного врегулювання на Близькому Сході.

Аналіз досліджень. Окремі аспекти досліджуваної тематики були і залишаються в полі зору багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Насамперед, слід відзначити таких українських сходознавців як Щевельов С. С. (Щевельов, 2001), Захарченко А. М. (Захарченко, 2009)

та Коппель О. А. (Коппель, 2009). За редакцією Щевельова С. С. у 2011 році була видана монографія «Історія Палестини: міжнародний аспект (1897–2009)» (Щевельов, 2011). Це дослідження можна вважати фундаментальною працею з історії палестинських земель у контексті вирішення близькосхідного конфлікту на міжнародному рівні.

З останніх досліджень зарубіжних авторів варто згадати монографію арабського науковця Халед Елгінді «Сліпа зона: Америка і палестинці, від Бальфура до Трампа» (Elgindy, 2019). Х. Елгінді вважає, що в той час як ізраїльтяни та палестинці відіграли певну роль у продовженні конфлікту, характерна «сліпа пляма» (тобто упередженість, нездатність адекватно оцінювати ситуацію) Вашингтону щодо палестинської політики та ізраїльської влади завадила йому служити ефективним мирним посередником. Далі він стверджує, що до тих пір, поки американські політики не будуть готові діяти таким чином, щоб обмежити силовий тиск Ізраїлю та визнати палестинську точку зору, американське миротворення матиме мало шансів на успіх.

Заслуговує на увагу видана у 2022 році праця ізраїльського автора Елада Бен-Дрора «ЮНСКОП і арабо-ізраїльський конфлікт. Дорога до розділу» (Ben-Dror, 2022). Використовуючи багату архівну документацію автор детально досліджує різні аспекти діяльності ЮНСКОП, для того щоби пояснити фактори, які визначали в той час долю жителів країни. У книзі аналізуються методи та мотивація різних учасників, з особливою увагою автор ставиться до особистої точки зору кожного члена комітету. Через це Е. Бен-Дрор показує, що рекомендація плану Поділу Палестини з'явилася після тривалого процесу вивчення, обговорення та компромісу, який був дуже залежним від обставин та характеру особистості членів комітету. У підсумку ізраїльський дослідник справедливо зазначає про те, що ЮНСКОП і арабо-ізраїльський конфлікт будуть ключовими чинниками для розуміння ролі ЮНСКОП у формуванні сучасного Близького Сходу.

Джерельна база дослідження представлена опублікованими офіційними документами і матеріалами ООН, у тому числі звітами сесій, резолюціями Генеральної асамблеї та іншими публікаціями.

Мета дослідження – прослідкувати процес створення Спеціальної комісії Організації Об'єднаних Націй з питань Палестини (ЮНСКОП) та проаналізувати результати її діяльності у період травня-серпня 1947 року.

Вклад основного матеріалу. У лютому 1947 року Організація Об'єднаних Націй (ООН) приступила до розгляду питання про Палестину на прохання Великобританії, яка здійснювала контроль над Палестиною відповідно до мандату Ліги Націй отриманому нею в 1922 році. До цього часу майже всі країни Близького Сходу отримали незалежність. Єдиним винятком була Палестина, де переходу до самостійності завадило протистояння євреїв з арабами зумовлене суперечливими умовами мандату, який в принципі мав би забезпечити перехід до незалежності. (Истоки..., 1990: 99). До проблем, якими мала займатися держава-мандатарій, особливо після закінчення Другої світової війни, входило питання про «національний осередок» для єврейського народу в Палестині. Ще у листопаді 1917 року у так званій «Декларації Бальфура» британський уряд проголосив, що він є прихильником створення у Палестині цього осередку й водночас заявив про недопустимість порушення громадянських та релігійних прав існуючих там неєврейських громад. (The Question..., 2008: 3).

Проте, зобов'язання за мандатом щодо створення єврейського «національного осередку» в Палестині породило ситуацію, за якої зіткнення між арабами та євреями цього регіону через характер майбутньої палестинської держави ускладнили процес здобуття незалежності. Спроби Великобританії вирішити питання шляхом поділу Палестини на дві незалежні держави або шляхом відмови від мандату з подальшим утворенням незалежної єдиної Палестини виявилися безуспішними з огляду на непримириму опозицію з боку палестинських арабів щодо першого плану і сіоністського руху щодо другого. (Истоки..., 1990). Проти посилення єврейської імміграції у Палестину рішуче виступало її арабське населення, що становило в середині 1940-х років приблизно дві третини всього населення цієї території (The Question..., 2008: Р. 3–4). Зіткнувшись із ситуацією, яка стала виходити з-під контролю уряду Великобританії, остання передала проблему на розгляд ООН на тій підставі, що зобов'язання щодо мандату, які суперечать один одному були антагоністичними (Истоки..., 1990: 99).

Це рішення було оголошено у Палаті громад Великої Британії міністром закордонних справ Ернестом Бевінім 18 лютого 1947 року. Під час своєї промови він зазначив: «Уряд Його Величності ... зіткнувся з непримиренним конфліктом принципів. У Палестині проживає близько 1 200 000 арабів і 600 000 євреїв. Для євреїв основним принципом є створення суверенної єврей-

ської держави. Для арабів основним принципом є опір до останнього встановленню єврейського суверенітету в будь-якій частині Палестини. Дискусії останнього місяця досить чітко показали, що немає жодної перспективи вирішення цього конфлікту шляхом будь-якого врегулювання між сторонами. Але якщо конфлікт має бути вирішено свавільним рішенням, це не те рішення, яке Уряд Його Величності уповноважений приймати як обов'язковий. Уряд Його Величності сам по собі не має повноважень, згідно з умовами Мандату, віддати країну ні арабам, ні євреям. Саме за цих обставин ми вирішили, що ми не в змозі прийняти схему, запропоновану арабами чи євреями, або нав'язати собі чи наше власне рішення. Таким чином, ми дійшли висновку, що єдиний шлях, який зараз доступний для нас, це передати проблему на суд Організації Об'єднаних Націй. Ми маємо намір представити їм історичний звіт про те, як уряд Його Величності виправдовував свою довіру щодо Палестини протягом останніх двадцяти п'яти років. Ми пояснимо, що Мандат на практиці виявився невиконуваним, і що зобов'язання, взяті перед двома громадами в Палестині, виявилися несумісними. Ми опишемо різні пропозиції, які були висунуті для вирішення ситуації, а саме: арабський план, прагнення сіоністів, наскільки ми змогли їх з'ясувати, пропозиції англо-американського комітету та різні пропозиції, які ми самі висунули. Тоді ми звернемося до Організації Об'єднаних Націй з проханням розглянути наш звіт і рекомендувати вирішення проблеми. Ми не маємо наміру рекомендувати якесь конкретне рішення» (Political...).

2 квітня 1947 року від делегації Сполученого Королівства до виконувача обов'язків Генерального секретаря Віктора Чі-цай Ху надійшов лист за підписом міністра закордонних справ Великобританії Александра Кардогана з проханням скликати спеціальну сесію Генеральної Асамблеї (ГА) щодо Палестини (Letter...). 22 квітня від урядів Єгипту, Іраку, Сирії, Лівану та Саудівської Аравії надійшли запити щодо включення пункту питання про Палестину до порядку денного спеціальної сесії. Зокрема, у листі посла Єгипту Махмуда Хасана містилося прохання включити до порядку денного спеціальної сесії пункт про припинення мандату над Палестиною та проголошення її незалежності (Requests...). До секретаріату Генерального секретаря надійшли також письмові прохання від Єврейського агентства для Палестини та інших сіоністських організацій надати можливість виголошення своїх позицій на Асамблеї.

Незабаром, Генеральна Асамблея ООН ініціювала проведення 1-ої спеціальної сесії, яка проходила з 28 квітня по 15 травня в передмісті Нью-Йорка (Лейк-Саксес) у 1947 році, і на якій була здійснена підготовча робота щодо створення Спеціальної комісії Організації Об'єднаних Націй з питань Палестини (ЮНСКОП). Головою спеціальної сесії було обрано бразильського державного діяча й чільного дипломата Освальдо Аранья, який був відомий своєю проєврейською позицією. У 2007 році одна з вулиць Тель-Авіву – столиці Ізраїлю була названа на його честь (5 Things...).

На початковому етапі сесії було заслухано позиції Єврейського агентства для Палестини та Вищого арабського комітету (ВАК). Позиція Єврейського агентства для Палестини, яка представляла думку більшості організованого єврейства в країні, визначалася програмою, яка була прийнята на останньому 22-ому Сіоністському конгресі в Базелі (9–24 грудня 1946 року). Вона передбачала по-перше створення у Палестині єврейської держави, інтегрованої в структуру демократичного світу, по-друге створення умов для необмеженої єврейської імміграції та забезпечення необхідними повноваженнями для розбудови країни. Більшість єврейських організацій у Палестині та за кордоном, які подали письмові чи усні заяви до Спеціального комітету, погодилися з Єврейським агентством у вимогах створення єврейської держави. Існували розбіжності між організаціями, які вимагали, щоби вся Палестина стала єврейською державою, і тими, які приймуть поділ, якщо територія, відведена єврейській державі, дозволить оселятися великій кількості нових іммігрантів. Опозиція створенню єврейської держави була представлена меншістю. Зокрема, у Палестині Асоціація «Іхуд» (Союз) і Робітничі партія «Ха-шомер Ха-цаїр» виступали за «дво-національну» державу, в якій дві громади мали би рівний статус і політичний паритет. Комуністична партія пропонувала створити демократичну арабо-єврейську державу, яка могла би бути дво-національною або федеративною. У Сполучених Штатах Америки (США) проти сіонізму виступала організація «Американська рада з іудаїзму», яка відповідно не підтримувала пропозицій щодо створення єврейської держави. На думку представників цієї організації, такі пропозиції є загрозою для миру і безпеки Палестини та її околиць, завдають шкоди євреям у Палестині та в усьому світі, а також є недемократичними (Official records of the 1st...).

Позиція арабів ґрунтувалася головно на твердженнях, висловлених представниками

Арабського вищого комітету перед першою спеціальною сесією Генеральної Асамблеї та представниками арабських держав на цій сесії в Бейруті та Женеві. Арабські вимоги були направлені на негайне створення незалежної Палестини на захід від Йордану як арабської держави. Вони зумовлювалися рядом претензій і тверджень. Зокрема, араби підкреслювали факт реальної чисельної більшості арабів у співвідношенні два до одного в тодішньому населенні Палестини. Вони висували «природне» право арабської більшості на безумовне володіння країною, оскільки вони володіли цією землею впродовж багатьох століть. Араби також вимагали «набутих» прав, що базувалися на загальних обіцянках і зобов'язаннях, офіційно даних рядом європейських країн арабському народу під час Першої світової війни, включаючи висловлену ними підтримку претензій арабів на незалежну Палестину. Вони також стверджували, що обіцянки арабської свободи та незалежності були одними з головних факторів, які надихнули арабів на повстання проти Османської імперії та на союз з Великою Британією та іншими союзниками під час Першої світової війни. Араби наполегливо дотримувалися позиції, що мандат на Палестину, який включив Бальфурську декларацію, є незаконним. Арабські держави відмовилися визнати його дійсним. (Official records of the second...).

У майбутньому на відміну від єврейських організацій, які співпрацювали з Спеціальною комісією Організації Об'єднаних Націй з питань Палестини, палестинське керівництво у Вищому арабському комітеті вирішило не брати в ній участі на тій підставі, що ООН відмовилася розглядати питання про незалежність і не спромоглася відокремити проблему єврейських біженців з Європи від палестинського питання. Воно заявило про те, що вищезгадані «природні» права палестинських арабів є очевидними і мають бути визнані, і вони більше не можуть залишатися предметом розгляду (The Question...).

В обговоренні доповіді Першого комітету на 77-ому пленарному засіданні ГА ООН про створення спеціального комітету з Палестини також брав участь представник України П. Толкунов, який виступив із зауваженнями щодо процедури обговорення та голосування (Palestine...).

15 травня 1947 року на 1-й спеціальній сесії Генеральної Асамблеї ООН було прийнято резолюцію згідно якої створювалася Спеціальна комісія Організації Об'єднаних Націй з питань Палестини. До складу комісії увійшли представники Австралії, Гватемали, Індії, Ірану, Канади, Нідер-

ландів, Перу, Чехословаччини, Швеції, Уругваю і Югославії. Вочевидь комітет складався із делегатів одинадцяти «нейтральних» держав. Представники Великобританії, арабських держав та Єврейського агентства, що представляв інтереси євреїв у Палестині, до складу комітету включені не були. Комісії надавалися широкі повноваження задля встановлення фактів та протиріч, які стосувалися палестинської проблеми. З особливою ретельністю комісія повинна була розглядати питання пов'язані з релігійними інтересами ісламу, іудаїзму та християнства в Палестині. До компетенції комісії також входило складання відповідних докладів з належними пропозиціями щодо вирішення палестинської проблеми. (Resolutions ... A_RES_106).

Водночас ГА закликала всі уряди та народи, особливо населення Палестини, утриматися, в очікуванні прийняття заходів Спеціальною комісією, від насильницьких дій, або інших дій, які могли би зашкодити якнайшвидшому вирішенню палестинської проблеми (Resolutions ... A_RES_107).

Крім дискусій та аналітичної роботи на засіданнях комісії в Нью-Йорку, її представники відвідали в червні-липні 1947 року Палестину та сусідні держави – Ліван, Сирію й Трансйорданію з метою вивчення ситуації на місцях, зокрема з'ясування причин ескалації насильства і нелегальної імміграції. Також у період з 8 по 14 серпня Підкомітет відвідав ряд центрів збору єврейських біженців і переміщених осіб у Німеччині та Австрії, щоби з'ясувати та повідомити Комітету про їхнє ставлення до переселення, репатріації чи імміграції до Палестини. У результаті комісія особисто ознайомилася із реальною ситуацією у таборах єврейських біженців та переміщених осіб, які постраждали під час Другої світової війни. Так, наприклад, представниками комісії були відвідані серед інших наступні центри збору в Австрії: Форенвальд, Аллюрінг і Ной-Фрайманн-Зідлунг. Під час візитів до вищезазначених збірних центрів Підкомісія приватно опитала 100 осіб обох статей, усіх вікових груп і національностей, які знаходилися в центрах. Хоча кількість обов'язково опитаних осіб була обмеженою, умови, за яких проводилися опитування, і репрезентативний характер відвіданих збірних центрів на думку членів підкомісії свідчили про те, що отримані результати можна було справедливо вважати типовими для всіх центрів єврейських біженців і переміщених осіб у Німеччині та Австрії. За результатами опитування члени Підкомісії відзначали те, що відбулося посилення настроїв на користь імміграції до Палестини. Досліджувалися альтернативи

переселенню, а саме репатріація чи поглинання в німецьку чи австрійську громаду. Переважаючою реакцією серед опитаних, чимало з яких повернулися на своє колишнє місце проживання, щоби знайти родичів і майно, була відмова від репатріації. Наведені причини ґрунтувалися на страху зростання антисемітизму, незважаючи на належні зусилля відповідних урядів зупинити такий розвиток подій, і нездатності розпочати життя заново в місцях, в яких переслідують спогоди про пережиті жахи. Під час переговорів, які члени Підкомісії мали з представниками окупаційної влади в англійській чи американській зонах відповідальності, з'ясовувалося, що будь-яке масштабне поглинання єврейських переміщених осіб у німецькі чи австрійські громади було неможливим. У підсумку члени Підкомісії дійшли до слушних висновків про те, що дану ситуацію слід розглядати як досить важливу складову в проблемі Палестини і в будь-якому випадку вважати її неминучим елементом у формуванні політики організованого єврейства щодо Палестини. (Question...).

Під час свого сорок дев'ятого засідання 29 серпня 1947 року Комітет розглянув доповідь редакційного підкомітету та одногосно схвалив одинадцять рекомендацій Генеральній Асамблеї (Official records of the 1st...). Серед інших, таких рекомендацій, слід виділити – якнайшвидше припинення мандату на Палестину; надання Палестині незалежності якнайшвидше; негайно ініціювати та виконувати міжнародну угоду, згідно з якою проблема європейських євреїв, які перебувають у скрутному становищі, приблизно 250 000 з яких перебувають у центрах збору, буде розглянута в надзвичайно терміновому порядку для полегшення їхнього становища; щоби конституція чи інший фундаментальний закон, а також політична структура нової держави або держав має бути в основному демократичною, тобто представницькою за характером, і що це має бути попередньою умовою для надання незалежності. У зв'язку з цим основний закон нової держави або держав має включати конкретні гарантії дотримання прав людини та основних свобод, права особистої власності, а також повний захист прав та інтересів меншин, включаючи захист мовних, релігійних та етнічних прав народів і повагу до їх культур (Official records of the 1st...).

Свою роботу Спеціальна комісія завершила 31 серпня 1947 року. Всього було проведено 16 відкритих і 36 закритих засідань. Попри те, що її члени досягли домовленості щодо припинення мандату, принципу незалежності та ролі Органі-

зації Об'єднаних Націй, однак, загальної згоди щодо вирішення палестинського питання досягти так і не вдалося (The Question, 2008: 5).

3 вересня 1947 року Спеціальна комісія подала на розгляд ГА ООН доповідь, в якій було запропоновано два плани вирішення палестинського питання. Перший, який запропонувала більшість ЮНСКОП, передбачав розділ Палестини на дві суверенні держави – арабську та єврейську, з виокремленням міста Єрусалим в окрему адміністративну одиницю, що опікується спеціальним міжнародним режимом під контролем ООН. Причому арабську та єврейську незалежні держави, зосібна Єрусалим передбачалося інтегрувати в так званий «Палестинський економічний союз». Другий план, запропонований меншістю й підтриманий Індією, Іраном та Югославією, рекомендував вирішити палестинську проблему шляхом утворення федеративної держави, що повинна була об'єднати арабське та єврейське населення зі столицею у Єрусалимі. (Щевельов, 2001: с. 145–146).

Саме перший план був узятий за основу у прийнятій резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада 1947 року, якою передбачався поділ Палестини на дві незалежних держави (Резолюції...). При цьому варто підкреслити активну роль Сполучених Штатів Америки (США) у вирішенні цього питання, адже з оголошенням Британії на початку 1947 року про те, що вона планує припинити дію мандату та передати справу до ООН, доля Палестини була відтоді фактично в руках США. А безпосереднє втручання американського президента Гаррі Трумена в ключові моменти перед історичним голосуванням в ООН в листопаді 1947 року виявилось вирішальним у забезпеченні прийняття плану Поділу. (Elgindy, 2019: 40). Нарешті єврейська община на відміну від арабської на загал прийняла вищезгаданий план і з цього часу розпочалося збройне протистояння арабів та євреїв, а Близький Схід перетворився на регіон де й до сьогодні триває перманентний військовий конфлікт.

Висновки. Отже, створення Спеціальної комісії ООН з питань Палестини (ЮНСКОП) в умовах, які склалися на палестинських землях у перші повоєнні роки мало важливе значення, оскільки давало надію для місцевого арабського населення на позитивне вирішення існуючих проблем та найважливіше – на створення власної незалежної держави. Так само, місцева єврейська людність й особливо іммігрантське єврейське середовище сподівалося на допомогу міжнародної громадськості у справі здобуття власної державності. Та, незважаючи, на проведені

впродовж двох місяців ґрунтовні дослідження й оформлення їх результатів у відповідні рекомендації для ГА ООН – вирішення палестинського питання в цілому не відбулося. Натомість, проголошення створення держави Ізраїль 14 травня

1948 року принесло на багатостраждальні землі Палестини перманентне, почасти збройне, протистояння євреїв з арабами, до якого ситуативно неодноразово долучалися не лише сусідні країни, але й світові наддержави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Захарченко, А.М. (2009). *Арабсько-ізраїльський конфлікт: проблеми врегулювання на сучасному етапі: збірник статей*. Одеса: Фенікс, 240 с.
2. Истоки и история проблемы Палестины, 1917–1988 годы. Организация Объединённых Наций. Нью-Йорк, 1990. 282 с.
3. Резолюции 2-й сессии ГА ООН. A/RES/181 (II). (1947). 29 ноября 1947 года. Будущее правительство Палестины. Режим доступа: <https://www.un.org/ru/ga/2/docs/2res.shtml>
4. Коппель, О. А. (2009). Еволюція близькосхідного конфлікту у світлі його впливу на систему регіональної безпеки. *Віче*, 7. С. 45–49.
5. Щевельов, С. С. (2001). Прийняття генеральною асамблеєю ООН листопадової 1947 року резолюції щодо Палестини. *Культура народів Причорномор'я*, 24, С. 143–147.
6. Щевельов, С. С. (голов. ред.). (2011). *История Палестины: международный аспект (1897–2009 гг.)* / Под ред. С. Щевелева. Симферополь – Киев: Доля, 512 с.
7. Ben-Dror, Elad. (2022). *UNSCOP and the Arab-Israeli conflict : the road to partition*. Abingdon, Oxon ; New York, NY : Routledge, 284 p.
8. Elgindy, Khaled. (2019). *Blind Spot: America and the Palestinians, from Balfour to Trump*. Washington, DC. Published by: Brookings Institution Press, 345 p.
9. *5 Things You Need to Know About... Oswaldo Aranya*. Режим доступа: <https://streetsofisrael.wordpress.com/2014/02/26/5-things-you-need-to-know-about-oswaldoaranya/>
10. *Letter dated 2 April 1947 from the United Kingdom delegation to the Acting Secretary-General requesting a special session of the General Assembly on Palestine*. Режим доступа: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-186346/>
11. *Official records of the 1st special session of the General Assembly : volume 1, plenary meetings of the General Assembly, verbatim record, 28 April-15 May 1947*. Lake Success. New York, 1947. Режим доступа: <https://digitalibrary.un.org/record/854616?ln=en>
12. *Official records of the second session of the General Assembly / Supplement No. 11. United Nations Special Committee on Palestine report to the General Assembly. Volume 1*. Lake Success. New York, 1947. URL: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/united-nations-special-committee-on-palestine-unscoop#chapt4>
13. *Palestine question/Constituting SpCtee on Palestine (UNSCOP)*. GA debate/First Cttee report – Verbatim record. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-183337/>
14. *Political History of Palestine under British Administration – UK memorandum*. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-185776/>
15. *Question of Palestine/Partition recommendation – UN Special Committee on Palestine (UNSCOP) – Report Addendum 1 (Annexes, Appendix and Maps)*. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-186346/#>
16. *Requests from the Governments of Egypt, Iraq, Syria, Lebanon and Saudi Arabia for inclusion of an item in the agenda of the special session*. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-186346/>
17. *Resolutions adopted by the General Assembly during its 1st special session, 28 April – 15 May 1947. A/310. 1947. A_RES_106(S-1)*. URL: <https://digitalibrary.un.org/record/210019?ln=en>
18. *Resolutions adopted by the General Assembly during its 1st special session, 28 April – 15 May 1947. A/310. 1947. A_RES_107(S-1)*. URL: <https://digitalibrary.un.org/record/210020?ln=en>
19. *The Question of Palestine and the United Nations*. United Nations New York, 2008.

REFERENCES

1. Zakharchenko, A.M. (2009). *Arabsko-izraïlskyi konflikt: problemy vrehuliuvannia na suchasnomu etapi: zbirnyk statei*. [Arab-Israeli conflict: problems of regulation at the current stage: collection of articles]. Odessa: Feniks, 240 s. [in Ukrainian].
2. *Istoki i istoriya problemi Palestini, 1917–1988 godi. Organizatsiya Obedinyonnikh Natsii*. [The origins and history of the Palestine problem, 1917–1988. United Nations. New York, 1990. 282 p.]. Nyu York, 1990. 282 s. [in Russian].
3. *Rezolyutsii 2-i sessii GA OON. A/RES/181 (II). (1947). 29 noyabrya 1947 goda. Budushchee pravitelstvo Palestini*. [Resolutions of the 2nd session of the UN General Assembly. A/RES/181 (II). (1947). November 29, 1947. The future government of Palestine]. Rezhym dostupu: <https://www.un.org/ru/ga/2/docs/2res.shtml> [in Russian].
4. Koppel, O. A. (2009). *Evolutsiia blyzkoskhidnogo konfliktu u svitli yoho vplyvu na systemu rehionalnoi bezpeky*. [The evolution of the Middle East conflict in the light of its impact on the regional security system]. Viche, 7. S. 45–49. [in Ukrainian].
5. Shchevelov, S. S. (2001). *Pryiniattia heneralnoiu asambleieiu OON lystopadovoi 1947 roku rezoliutsii shchodo Palestyny*. [Adoption of the November 1947 resolution on Palestine by the UN General Assembly]. *Kultura narodov Prychernomoria*, 24, S. 143–147. [in Ukrainian].

6. Shchevelov, S. S. (golov. red.). (2011). *Istoriya Palestini: mezhdunarodnii aspekt (1897–2009 gg.)* [History of Palestine: international aspect (1897–2009)] / Pod red. S. Shcheveleva. Simferopol – Kiev: Dolya, 512 s. [in Russian].
7. Ben-Dror, Elad. (2022). *UNSCOP and the Arab-Israeli conflict : the road to partition*. Abingdon, Oxon ; New York, NY : Routledge, 284 p.
8. Elgindy, Khaled. (2019). *Blind Spot: America and the Palestinians, from Balfour to Trump*. Washington, DC. Published by: Brookings Institution Press, 345 .
9. *5 Things You Need to Know About... Oswaldo Aranya*. URL: <https://streetsofisrael.wordpress.com/2014/02/26/5-things-you-need-to-know-about-oswaldoaranya/>
10. *Letter dated 2 April 1947 from the United Kingdom delegation to the Acting Secretary-General requesting a special session of the General Assembly on Palestine*. Rezhym dostupu: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-186346/>
11. *Official records of the 1st special session of the General Assembly : volume I, plenary meetings of the General Assembly, verbatim record, 28 April-15 May 1947*. Lake Success. New York, 1947. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/854616?ln=en>
12. *Official records of the second session of the General Assembly / Supplement No. 11. United Nations Special Committee on Palestine report to the General Assembly. Volume 1*. Lake Success. New York, 1947. URL: <https://www.jewishvirtuallibrary.org/united-nations-special-committee-on-palestine-unscoop#chapt4>
13. *Palestine question/Constituting SpCtee on Palestine (UNSCOP)*. GA debate/First Cttee report – Verbatim record. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-183337/>
14. *Political History of Palestine under British Administration – UK memorandum*. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-185776/>
15. *Question of Palestine/Partition recommendation – UN Special Committee on Palestine (UNSCOP) – Report Addendum I (Annexes, Appendix and Maps)*. URL: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-186346/#>
16. *Requests from the Governments of Egypt, Iraq, Syria, Lebanon and Saudi Arabia for inclusion of an item in the agenda of the special session*. Rezhym dostupu: <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-186346/>
17. *Resolutions adopted by the General Assembly during its 1st special session, 28 April–15 May 1947*. A/310. 1947. A_RES_106(S-1). URL: <https://digitallibrary.un.org/record/210019?ln=en>
18. *Resolutions adopted by the General Assembly during its 1st special session, 28 April – 15 May 1947*. A/310. 1947. A_RES_107(S-1). URL: <https://digitallibrary.un.org/record/210020?ln=en>
19. *The Question of Palestine and the United Nations*. United Nations New York, 2008.